

**POŠTENJE S
PEJNAZI
KÜPITI
NE MORE
STR. 3**

**ČÜDOVITE
SKALE,
PLANINE IN
DUGA,
DUGA POT
STR. 5**

Porabje

ČASOPIS SLOVENCEV NA MADŽARSKEM

Monošter, 24. marec 2005 * Leto XV, št. 6

Predsedniki slovenskih krovnih organizacij pri premierju Janši

10. marca je slovenski premier *Janez Janša* sprejel predstavnike slovenskih zamejskih organizacij, Rudija Pavšiča in Sergija Pahorja iz Italije, Jožeta Wakouniga, Marjana Šturma in Suzano Weitlaner iz Avstrije, Jožeta Hirnoka z Madžarske in Darka Šonca s Hrvaške.

Pred srečanjem je potekala šesta redna seja Slovenske manjšinske koordinacije (SLOMAK), ki je bila ustanovljena lani kot skupna organizacija zamejskih krovnih organizacij. Posvečena je bila trem temam, med temi sta po mnenju Rudija Pavšiča, predsednika koordinacije, nosilni dve temi, in sicer manjšine in Evropa ter Slovenija in zamejski Slovenci.

SLOMAK kot ena redkih manjšinskih koordinacij želi opozoriti, da se mora Evropa v večji meri zavzeti za manjšinska vprašanja, kajti na njenem ozemlju živi kakih 40 milijonov manjšincev. Hkrati so predstavniki koordinacije ugotavljali, da se mora skupna slovenska organizacija, preko nje pa tudi manjšine, ki jih zastopa, vse bolj naslanjati na evropske institucije za uveljavitev manjšinskih pravic. Dogovorili so se o delovnem načrtu, ki predvideva srečanje s slovenskimi evropskimi poslanci, z evropskimi poslanci dežel oziroma območij, kjer manjšinci živijo, želijo pa obiskati tudi evropske institucije in urade, ki so zadolženi za manjšinska vprašanja. Koordinacija bo namenjala posebno pozornost tistim državam, kjer je vprašanje slovenske manjšine manj evidentirano. Med te spada vsekakor tudi Porabje,

6. redno zasedanje SLOMAK-a je potekalo v prostorih Svetovnega slovenskega kongresa. Na sliki (z leve) Darko Šonc, predsednik Zveze slovenskih društev iz Zagreba, Jože Hirnök, predsednik ZS na Madžarskem, Rudi Pavšič, predsednik SLOMAK-a, in Jurij Kofersin, tajnik SLOMAK-a.

kjer naj bi se jeseni pripravila okrogla miza o manjšinski problematiki.

Predsednik SLOMAK-a Rudi Pavšič je ugotavljal, da je primerna klima za »evropeiziranje« slovenskih manjšinskih vprašanj, kajti Slovenija, ki sedaj predseduje OVSE-ju in se pripravlja na predsedovanje Evropski uniji, je v središču pozornosti.

Pod drugo točko dnevnega reda so predsedniki krovnih organizacij razpravljali o odnosu slovenskih manjšin do Slovenije in nasprotno. Bili so mnenja, da »lahko država Slovenija naredi za svoje manjšine vse, kar ne nasprotuje mednarodnemu

pravu«. Zato želijo spodbuditi slovensko diplomacijo, da bolj budno spremlja manjšinske stvarnosti v sosednjih državah. V vsaki državi obstajajo pravni akti (zaščitni zakon v Italiji, državna pogodba v Avstriji, bilateralni sporazum o zaščiti manjšin na Madžarskem) za zaščito manjšin, ki pa se ne ali le delno izvajajo. Matična Slovenija bi morala v teh primerih bolj izkoristiti evropske mehanizme.

SLOMAK zagovarja stališče, da bi morala Slovenija izdelati dolgoročno strategijo do zamejskih Slovencev, obenem pa do območij, na katerih le-ti živijo. V ta namen

naj bi se ustanovil »strateški svet za manjšine«, v katerega bi se vključile vse vladne in parlamentarne institucije, znanstveni inštituti in nena zadnje tudi predstavniki manjšin. To naj bi bilo delovno telo, ki bi se redno sestajalo. Pravilna strategija do zamejskega prostora bo pomembna zlasti po schengenski meji, ko se bodo manjšinci srečali z novimi izzivi tako s strani večinskih narodov v lastni državi kot s strani Slovencev v Sloveniji. Ta področja po besedah Pavšiča ne smejo postati »periferija centrale«, na teh območjih je treba ustvariti pozitivno klimo in zanimanje za slovenski jezik in

kulturo. »V obmejnih območjih smo manjšine opremljene z določenim znanjem, poznamo teren, poznamo dinamiko držav, v katerih živimo. To bi morala Slovenija izkoristiti, manjšine ne želimo biti več le most povezovanja, temveč subjekt v meddržavnih odnosih,« je poudaril Pavšič.

Druga dela seje SLOMAK se je udeležil tudi vodja vladnega urada za Slovence v zamejstvu in po svetu, državni sekretar Franc Pukšič, ki je povedal, da so nekatere aktivnosti že stekle, med temi je tudi priprava manjšinskega zakona, ki naj bi ga do konca aprila dali v vladno proceduro. Urad je pred kratkim pripravil tudi razpis za finansiranje zamejskih slovenskih organizacij. Na zadržke predsednikov krovnih organizacij, čes da bo sklepanje pogodb s posameznimi društvi, organizacijami ali posamezniki povzročilo težave, je Franc Pukšič odgovoril, da bo urad delal v skladu z zakonom, od tega ne bo odstopal.

Po zasedanju SLOMAK-a so se predstavniki zamejskih Slovencev srečali s premierjem Janezom Janšo, ki so ga seznanili z aktualnimi razmerami in problemi, s katerimi se soočajo. Premier je povedal, da si bo slovenska vlada še naprej prizadevala za izboljšanje položaja slovenskih manjšin v sosednjih državah, prizadevala si bo za konstruktivni dialog z vladami sosednjih držav. Stališče slovenske vlade je, da je potrebno upoštevati vse mednarodne instrumente, ki urejajo status manjšin. **M. Sukič**

Sto dni nove slovenske vlade premiera Janeza Janše V ospredju gospodarska vprašanja

»Sto na uro,« je v sobotni priligi DELA Marko Pečauer naslovil uvodnik, v katerem analizira in ocenjuje stodnevne rezultate nove slovenske vlade premiera Janeza Janše. Novi predsednik pa je v oddaji TV Slovenija poudaril, da ministrska ekipa dobro dela. Drugače mislijo v opozicijskih strankah, kjer so prepričani, da vlada ne posveča pozornosti pomembnim temam, ampak se pretežno ukvarja s kadrovskimi zadevami, zlasti zamenjavami na tistih mestih v državni administraciji in drugod, kjer ima možnost postaviti svoje ljudi. Odgovor vlade je, da zakon o javnih uslužbenecih ne politizira javne uprave, ampak jo dela bistveno bolj strokovno kot vsi zakoni, ki so veljali v zadnjih dvanajstih letih. Janez Janša: *»Tisti, ki nam sedaj to očitajo, so imeli prej na voljo zakon, s katerim so menjavali uslužbence brez strokovnih kriterijev. Zdaj so v zakonu strokovni kriteriji, vendar pa na koncu zakon omogoča ministru, da med kandidati, ki izpolnjujejo strokovne kriterije, izbere nekoga, s katerim bo lahko sodeloval pri izvajanju programa v skupno dobro.«* Opozicijski Liberalna demokracija (vodi jo prejšnji premier Anton Rop) in Združena lista socialnih demokratov (predsednik Borut Pahor, sicer poslanec v Evropskem parlamentu) sta prepričani, da je zakon v nasprotju z ustavo, zato sta ga posredovali v presojo Ustavnemu sodišču.

Za zdaj pomenljivi so rezultati različnih anket in javnomnenjskih raziskav, ki vsi po vrsti kažejo na veliko ali celo zelo veliko podporo vladi Janeza Janše. Primerjave so pokazale, da tako visoke podpore nista bila

deležna, denimo, večletni premier in sedanjí predsednik Slovenije dr. Janez Drnovšek, in tudi njegov naslednik Anton Rop se ne more pohvaliti s tolikšno naklonjenostjo.

Sicer pa statistika kaže, da je imela osma slovenska vlada, ki je prisegla lanskega 3. decembra, 14 rednih in 24 izrednih sej v letošnjem programu pa zasleduje 203 vsebinske cilje.

Na ministrstvu za finance posvečajo največ pozornosti pripravam na prevzem evra. Na ministrstvu za gospodarstvo so pripravili predlog sprememb in dopolnitev zakona o gospodarskih družbah. Pripravili so tudi razpis za mala in srednja podjetja za spodbujanje razvoja turizma, analizirali so tudi zbornični sistem. Gre namreč za že nekajletno dilemo, ali ohraniti sedanji sistem, po katerem so gospodarske družbe obvezne članice Gospodarske zbornice Slovenije, ali se za članstvo odločijo po svoji presoji. Za zdaj članstvo ostaja obvezno, enako kot pri Kmetijsko gozdarski zbornici, kjer morajo plačevati članarino tudi tisti, ki s kmetovanjem nimajo nobene zveze, so pa lastniki kmetijske zemlje, najpogosteje podedovane po smrti staršev. Na predlog ministrstva za promet je vlada sprejela letni plan razvoja in obnavljanja avtocest v letošnjem letu, po katerem je v gradnji skupaj 175 kilometrov avtocest in drugih cest, prometu pa bodo predani predvidoma štirje odseki avtocest, kar bo pomenilo neprekinjeno avtocestno povezavo od Šentilja do Maribora, Ljubljane do Kopra. Nadaljujejo tudi z deli na avtocestnem kraku med Mariborom in Murško Soboto oziroma Pincami pri Lendavi. Za

avtoceste naj bi letos v Sloveniji porabili 124 milijard tolarjev.

Zelo aktivno je zunanje ministrstvo zaradi predsedovanja Slovenije Organizaciji za varnost in sodelovanje v Evropi. Za zunanjega ministra dr. Dimitrija Rupla pravi, da je več v letalu kot na tleh, saj je obiskal številne države od Združenih držav Amerike do Kazahstana in Uzbekistana.

Novoustanovljeno ministrstvo za visoko šolstvo, znanost in tehnologijo je povečalo vpis na naravoslovnih in tehniških fakultetah, ker razmerja med številom vpisanih mest po posameznih študijskih področjih niso v skladu s potrebami po hitrejšem tehnološkem razvoju Slovenije. Ministrstvo za šolstvo in šport je pripravilo spremembo zakona o osnovni šoli, ki prinaša spremembe na področju nacionalnega preverjanja znanja, z željo, da ne bi po nepotrebnem obremenjevali učencev. Minister dr. Milan Zver je seznanjen tudi s perečimi problemi narodnostnih šol v Porabju. Temeljit opis razmer je dobil od Eve Lazar, predsednice Komisije za šolstvo pri Državni slovenski samoupravi.

Ministrstvo za kulturo je pripravilo zakon o varstvu dokumentarnega in arhivskega gradiva ter arhivih, v skladu s katerim bodo vladno proceduro pa vložili predlog za prenos ustanoviteljstva Cankarjevega doma na državo. Kdaj bo podpisan novi sporazum o kulturnem sodelovanju med Slovenijo in Madžarsko, pa minister dr. Vasko Simoniti na pogovoru v Lendavi pred nedavnim še ni vedel povedati.

V stotih dneh so delala tudi ostala ministrstva, med katerimi so javnomnejske ankete najbolj naklonjene

Svoboda, ljubezen...

Ta verz iz pesmi Sándorja Petőfija so si učenci Osnovne šole Istvána Széchenyija izbrali za naslov svečanega programa, ki so ga pripravili ob madžarskem državnem prazniku. 15. marec, obletnica revolucije in boja za svobodo 1848-49, je eden najbolj priljubljenih madžarskih praznikov.

Praznovanje v Monoštru se je začelo v t. i. kavarni Pilvax, od tukaj se je zbrana množica napotila do stavbe kulturnega doma. Uradi in institucije so pri reliefu Lajosa Kossutha položili vence. Praznovanje se je končalo s programom Osnovne šole I. Széchenyi v gledališki dvorani.

Delovni zajtrk z monoštrskim županom

15. marec je na Madžarskem tudi dan svobodnega tiska. Že nekaj let monoštrski župan Tibor Vinczay pred tem dnevom povabi prestavnike lokalnih medijev na delovni zajtrk, da bi okreplil sodelovanje s predstavniki sedme sile. Letošnjega srečanja, ki je bilo 11. marca, so se udeležili urednik monoštrske televizije, urednica mestnega časopisa, urednica slovenskega časopisa Porabje ter novinarki županijskega časopisa. Sproščen pogovor med zajtrkom se je vrtil predvsem okrog proračuna mesta, integracije šol ter največje naložbe mesta v tem mandatu, termalne riviere.

ministrstvu za zdravje (minister dr. Andrej Bručan). Premier Janez Janša je tudi povedal, da bo vlada nadaljevala z obiski v slovenskih regijah, kot je bil v bistvu prvi obisk v Pomurju, ker so v Posočju obravnavali le po-

potresno obnovo, medtem ko je v Pomurju aktivno sodelovala vlada in vsa njena resorna ministrstva.

Sicer pa bi cinik rekel, da imajo državljani takšno vlado, kot si jo zaslužijo.

eR

Irena Barber – dobitnica spominske plakete Avgusta Pavla

»Poštenjé s pejnazi kúpiti ne more«

15. marca je Skupščina Železne županije več odlikovanih prejkdala tistim, steri so si tau zaslužili. Med njimi je bila Irena Barber tó z Dolnjega Senika. Dobila je spominsko plaketo Avgusta Pavla.

• *Vedli ste, ka vi tó dobite priznanje?*

»Nej, nejsam znala, samo te, gda sam z županije pismo dobila.«

• *Sto je vas predlago?*

»Name je Dolnjesenicka lokalna samouprava predlagala, dapa tau sam jaz te ešče nej znala. Tak sam tau zvejdla, ka na županiji mam spoznanca, steri so mi tau voo vadili. Moram prajti, ka sam spoj presenečena bila. Tak mislim, ka je v mojem življenji tau priznanje že slejdnjo, ka sam ga dobila.«

• *Leko ka zato, ka ste drúga priznanja že vse dobili, nej?*

»Nej ka bi se hvalila, dapa

rejsan sam že dosta priznanj daubila. Mam državno manjšinsko odlikovanje tó, ka so mi v Budimpešti v par-

lamentu prejkdali. Dosta sam za strokovno delo dobila, dapa največ sam za to itak za kulturno delo do-

bila. Za toga volo, ka sam vsigdar za manjšino, za naše Porabske Slovence delala.»

• *Ka so vam goraprešтели, gda so vam priznanje prejkdali?*

»Tau, ka sam cejlo življenje za Slovence delala, ka sam pisala knjige, ka popejvam v pevskom zbori pa vse drugo, ka sam ešče včnila. Jaz sam vsigdar ponosna bila na tau, ka sam Slovenka. Te tū, gda so ešče drúgi časi bili kak zdaj. Dapa ka sam delala, nikdar sam nej za pejnaze delala, liki zato, naj bi naša materna rejč ostala tadala. Tak čütim, ka sam nika malo zato dosegnila. Več kak trideset lejt sam članica pevskoga zbora pa tisti mladi, steri tam popejvajo, zatok gučijo slovenski. Zato je tau velko, ka gnesden mladina že trno neške gučati maternoga jezika.«

• *Tau ste prajti, ka ste došta delali za Porabske Slo-*

vence. Leko vaspitam, če je vrejdnó bilau? Kak leko tau meri, če je vrejdnó bilau ali nej?

»Tau tak leko vidi človek, ka ga lústvo poštuje. Jaz od Andovec do Gornjega Senika leko kama koli dem, tak čütim, ka so lúdje s spoštovanjem do mene. Zato ka vseposedik sam kaj delala pa pomagala. Leko tak povejm, ka je vrejdnó bilau. Zato, ka tau poštenjé ne more v pejnazaj računati, zaman bi mejla dosta pejnez, poštenjé s pejnazi kúpiti ne more.

Če bi se še gnauk narodila, še več bi napravila za Porabske Slovence. Tak mislim, ka Porabski Slovenci ponosni moramo biti na tau, ka smo Slovenci. Pa ponosni moramo biti na svoj gezik, na šege, na kulturo. Če tau več nemo poštuvali, te smo več nej Porabski Slovenci.«

K. Holec

Sprememba manjšinske zakonodaje

Madžarski parlament je na začetku marca začel plenarno razpravo o spremembi manjšinske zakonodaje (Zakon o volitvah manjšinskih samouprav, ter Zakon o narodnih in etničnih manjšinah). Ob tej priliki je ministrstvo za mladino, družino, socialo in enake možnosti izdalo naslednje tiskovno sporočilo.

Zakonodaja, ki se sedaj sprejema, bo za naslednje desetletje zagotovila narodnim in etničnim manjšinam na Madžarskem zanesljiv pravni okvir in nove možnosti, njen rezultat pa lahko na naravni način vpliva na naša zamejska ter tudi vseevropska manjšinska prizadevanja. Prepričani smo, da lahko zahtevamo od drugih le toliko, koliko zagotovimo sami

svojim manjšinam. Vlada verjame v pomembnost dialoga. V manjšinskih zadevah je do skrajne mere potrebno iskati konsenz.

Madžarski parlament je leta 1993 z veliko večino sprejel Manjšinski zakon, s tem je v Evropi na edinstven način normiral pravice manjšin, ki živijo v naši domovini, ter tudi institucionalni okvir, ki je potreben za uveljavitev manjšinskih pravic. Namen zakonodajalcev je bil, da bi manjšinam, ki živijo večino ma razpršeno po državi, zagotovili trden zaščitni sistem v interesu ohranjanja in razvijanja njihovih kulturnih vrednot in materinščine. Na podlagi zakona so bile izvoljene lokalne in državne manjšinske samouprave. Madžarski manjšinski zakon je bil ugodno oce-

njen na številnih evropskih forumih.

Toda spremembam se ne morejo izogniti niti manjšine niti pravni okvir, ki zagotavlja njihovo delovanje:

1) Izkušnje zadnjega desetletja zahtevajo dopolnitev in razvijanje manjšinske zakonodaje.

2) Pravna harmonizacija z evropsko zakonodajo je povzročila spremembe nekih določb Ustave in danes je povsem jasno, da lahko volijo člane manjšinskih samouprav izključno le pripadniki posameznih manjšin. Tudi kandidati morajo biti pripadniki manjšinske skupnosti.

Vlada je na začetku leta 2004 posredovala parlamentu predlog o spremembi manjšinske zakonodaje, po katerem naj se ne bi sp-

rejel nov zakon, temveč se posodobila že obstoječa zakonodaja. Primerno je potrebno določiti pristojnosti in naloge lokalnih, manjšinskih in državnih manjšinskih samouprav, njihove medsebojne povezave ter pravni status manjšinskih svetnikov, kakor tudi pravila finančnega poslovanja manjšinskih samouprav. Priskrbeti je potrebno popolne pogoje za delovanje institucij, tako organizacijske kot finančne.

Predlog o volitvah manjšinskih samouprav želi - z neposrednimi manjšinskimi volitvami ter uvedbo institucije manjšinskega registra - izoblikovati sistem pravil, ki bi omogočil, da pripadniki manjšinskih skupnosti sami odločajo o svojih samoupravah. Toda širitev samo-

upravnega sistema je le sredstvo. Cilj je, da bi ta regulirani sistem, ki bi deloval pod močnejšo civilno kontrolo - s pomočjo stabilnih institucij - z razširjenimi kompetencami opravljal javno-pravne naloge, in sicer ohranjanje in razvijanje kulturne identitete narodnosti na Madžarskem.

Vlada je v pripravo predlogov vključila predstavnike državnih manjšinskih samouprav kakor tudi varuhe osebnih podatkov. Opravila je tudi več krogov pogajanj s predstavniki parlamentarnih strank.

Za spremembo manjšinske zakonodaje - gre namreč za dvotretjinske zakone - je vsekakor potrebna podpora opozicijskih strank madžarskega parlamenta.

Blaježene vüzemske svetke

Približava se praznik, znameniti den spominanja Jezusove smrti. Tou je največši praznik cejloga krščanskega sveta. Spominamo se tudi zadnjih reči gospouda Jezusa Kristuša, tistih reči, štere je povedao pred dvejezero lejтами na križi pred tem, kak je dušo svojo nazaj dao oči nebeskomi: *ELI, ELI! LAMMA SABAKTHANI? Boug moj, Boug moj, zaka si me odvrgo od sebe?* Sveto pismo nam porouča o tom, ka je na tri vöre kmica gratala na cejloj Zemli, gda je Kristuša okouli tretje vöre zadvečera premino. Stejna jeruzalemske cerkve se je na sređdi na dva tala razpoučila, zemla se je trausila, grobovi so se eden za drugim začali odperati. Gda je tou rimski stotnik zagledno, je razglaslo: »Tou je zaistino boži sin biu.«

Grozne mantr, štere je pretrpo na križi, vse njegove reči i vsa njegova činejnja svedočijo njegvo lübezen do človeka, do vsej lüđaj sveta. Tejlo so njemi vmourili, ali pravice nejo mogli obnemiti. Pravica ne merje. Merje samo tisti, šteri jo glasi. Če gli so njemi tejlo vmourili, ga s trnjavo krounov osramotili, v obraz ga plüvajouče ošpotavali, či gli so ga mantrali, bičovali, i kak ednoga hüdobnjaka na križ razpeli, njegovo tejlo vu grob položili, so pravice nej mogli vmoriti, ar se je po njem nazveščavana pravica z mrtvi zbidila, gori je stanola, naj vekivečno žive. Vüzem je zato najbolje sveti, najpravičnejši, največši svetek, ar je pravice z mrtvi stanejnja svetek. Vüzem je nej samo svetek Jezusovoga trplejnja ino smrti na križi, vüzem je tudi svetek Jezusovoga goristanenja. Tisti človek ma istinski vüzem, vu koga srci goristane nouvi človek ino žive vu njemi Jezus Kristuš. Tisti ma istinski

veliki petek, šteri svojo grejšno naturo na »križ razpeti« ino jo pokopa.

Tintoretto: Goridejnje na Kalvarijo

»Kristuš je gori stano z mrtvi,« je napisano vu Svetom pismi. Tisti, šteri verjejo vu njega, tudi ne vesnejo vu kmicnom grobi, nego se pred njimi odpre dika vekivečnoga žitka. Ta vera zbriše doli s tužnih lic skuze bridkosti, ar če nam na pamet pride slejdnja vöra našega žitka - »articulo mortis«, se spoumnimo tudi vüzemskoga sporočila: »Žive Kristuš - i ž njim tudi jaz živem!«

Vsakši svetek ma svoje simbole. Najvažnejši simbolum vüzma ino cejle krščanske vere je sveti križ, šteri simbolizejra Kristušovo smrt, njegovo zmago nad smrtjo, nad grejom, simbolizejra vekivečnoga božega odpuščanja, božo miloščo, štera odpusti vsako človeško falingo, grej, hüdoubo. Zato si je krščanstvo zbralo tou znaimejnje, zato se nahaja na törmaj velkih cerkva, na

törmaj malih kapelic ino na oltaraj. Gnesden spomina križ že samo na Kristuša ino

na pasijon, vu šterom je opisano Kristušovo trplejnje ino njegova smrt, ali prakrščane je križ spominau tudi na grozovito, osramotivo smrt, na štero so teda obsoudili najbolje zlobne hüdodelnike.

Kristušovo razpetje opisüjejo vsi štirje evangelisti, Matej, Mark, Luka ino Janez, med njimi najbolje popolno Janez, zato je njegov opis tudi najvažnejša vretina za likovno upodabljanje. Kristušova smrt je največkrat prikazana biblijska tema. Na kejpaj većinomou pouleg njega z leve ino desne strani vidimo na križ razpetiva dva hüdodelnika, pod križom pa Marijo, Kristušovo mater, ino tri nadalnje Marije: sestro Kristušove matere, nadale Marijo Salome, mater apostola svetoga Jakoba pa svetoga Janeza ino Marijo Magdaleno, zvün to-

ga pa ešče svetoga Janeza, Jezusovoga lüblenoga vučnika. Na ništernih kejpaj vidimo velko vnožino lüdstva, med njimi kotrige glavnoga tanača ino glavne pope, šteri se s Kristuša norca delajo, kak tou, ka sebi ne more pomagati, če je on Boži Sin. Starokrščanska umetnost je od četrtoga stouletja naprej prikazüvala križ kak simbolum obladanja nad smrtjov. Za nji je važnejše bilou pokazati Kristušovo obladnost ino odičnost kak pa njegovo osramotenje, zato so razpetja na križ nej prikazüvali. Rani bizantinski mojstri prikazüjejo Jezusa živoga, z odprtimi očami, ino povdarjono njegovo zmago nad smrtjov, nej pa njegove mantr. Samo bizantinski malarje 8. ino 9. stouletja prikazüjejo Jezusa na razpetji mrtvoga, z zaprejtimi očami, s prignjeno glavou, z rano na desnoj strani, iz štere vöteče krv. Prikazüvali so ga kak človeško bitje, štero je ranč tak trpelo ino vmeralo kak šteri kol preprostü človek. Kristušovo smrt na križi so namalali tudi največši umetniki vsej časov: Michelangelo, Tiziano, Rubens, Rembrandt, Velasquez, Tintoretto... Za ilustraciju naših meditacij v tej časaj vam pripravam kejp ednoga največšoga taljanskoga, beneškoga mojstra, umetnika, malara kesne renesanse Tintorettoja, šteroga kejp je v 16. stouletji biu vözbrani od najlepših kejpov takšnih velikanov svetovne umetnosti, kak je na primer Veronese. Kak prvi med najbougšimi je najme on doubo poublaščenje, naj namala freske za dvorano palače San Rocco. Namalao je lejpo trilogijo freskov, štere so vse tri povezane s pripetjama na Golgoti. Prvi kejp Cristo davanti a Pilato (Kristuš pred Pilatušom), drugi La salita al

Calvario (Goridejnje na Kalvarijo), šteri se vidi na ilustraciji, ino tretji Particolare della Crocifissione (Razpetje na križ), šteri je največši med trejmi ino namalani v šestdesetpetom leti šestnajstoga stouletja. Vsi znameniti svetovni eksperti umetnosti najbolje cenijo ino občüdijüjejo tisto harmonijo ino dramatiko, štero je Tintoretto znau prikazati s svojimi enkratno originalnimi, lejpmi farbami ino dramsko špilajoučo sveklino s senco, ka posredüje gledalci prikazenski blišč (látomásszerü ragyogás).

Na Kristušovo smrt nas gnesden spomina tudi Kalvarija s svojimi štirinajstimi štacijami, štero v stiliziranoj formi najdemo v vsakšem vekšem varoši. Kalvarija izhaja iz latinske rejči »calva«, ka telko znamenüje, kak lobanja (koponya). Tisti bregj pouleg Jeruzalema, gde so Jezusa razpeli na križ, šteri se tudi vidi na ilustraciji, se hebrejsko imenuje Golgota (mesto lobanj ali lobanjsko mesto), latinsko pa Calvaria. Denešnje Kalvarije nastavljajo većinomou na bregaj v varošaj, štere prikazüjejo posamezne štacije pašijona - križne poti, štere vodijo k razpetji, k kapelam, k kalvarijskim ali romarskim cerkvam. Prve kalvarije so nastavljali na konci 15. stouletja, vnoužično pa od 17.-18. stouletja naprej.

Vüzem nam posredüje najlepšo peldo krščanske lübeznosti, nas opomina na tou, naj si z njega peldo vzememo i tudi mi živemo vu pravoj krščanskoj lübeznosti, naj eden drugoga poštüjemo, naj eden drugomu odpistimo, če je grešiu protü nam, naj eden drugomu pomagamo, ar te se tudi mi leko vüpamo, ka po smrti večno blajženstvo zadobimo.

Suzana Guoth

Pri Slovenskom društvu Lipa v Münchenu

Čudovite skale, planine in duga, duga pot

Gorenjensički Mešani pevski zbor Avgust Pavel je dobiu pozvanje od Slovenskega kulturnega društva Lipa v Münchenu. Vabilo je valalo za 12. in 13. marec. Do toga je tak prišlo, ka je Ludvik Kočar od Grada na Gorickem

sfalili, drugi so bole kratki bili. Vsevküper smo se skozi 12 tanölov pelali. Komik smo vpamet vzeli, ka smo že v Nemčiji. Hvala Bogi tam več meje nega, planine so to sfalile in vremen je to bole pokorno bilo. Gda

predsednik društva g. Kočar nupokazal. Program se je začno z glasbenikom Dragom Jošarom iz Gornjih Petrovec. Naš zbor je dvakrat nastopo, spejali smo dvakrat deset pesmi. Bili so vmes recitatorji, muzika, govori. Skoro dvejvorni program se je končo, gda so fantje prinesli in vsakomi gorpknili simbol društva, lipov list, na šterom piše: Slovensko kulturno društvo Lipa München. Ker so svetili ešče den žena, smo dobile majhne pušlice za spomin. Naš pevski zbor je to prejkda u njim darilo, malo vogrskoga, malo porabskoga. Predsednik Drago Kočar je pevskomi zbori prejk dal zahvalno plaketo in ešče na steno vöro, naj bi točno na probe ojdl.

Po nastopi, med večerjov sam ziskala nekatere tamživeče Slovence. Povedali so, da nekatere pesmi so se njim trno vidle, tak, da so mogli jokati od sreče. E na

Nemčiji narodili.

Za veseli večer je poskrbo Drago Jošar, dapa mi smo se mogli posloviti, bili smo trüdni in na drugi den smo meli bogati program.

gda smo prišli gor 182 metrov visiko. Od tam smo leko vidli cejli varaš, ešče tovarno BMW tö. Pripelali smo se nazaj v center, se sprehajali. Več uni-

S prireditvijo so počastili slovenski kulturni praznik in tudi dan žena.

že od tistoga časa, gda je biu župan, emo stike z našim županom Martinom Ropošom. Sta ešče itak dobra prijatelja in če je v Porabji kakšna prireditve, gospod Ludvik z veseljem pride k nam. Gnauk je prišo z njim njegvi brat Drago, ki živi v Münchenu. Čüu nas je spejvati, tak se njimi je povidla naša pesem. Povedo je Martini, ka bi on naš pevski zbor rad povabo v München k tam živečim Slovencom. Mi smo obečali, ka gospodi volo spunimo, zato smo vabilo z veseljem sprejeli.

je München pisalo, te smo se že veselili. V tretjoj vöri popodneva smo prišli do cilja,

Cerkev sv. Duha, v steri je bila slovenska meša.

V soboto, 12. marca, smo se podali na tou dugo pot. Istina, ka pred par dnevi je vsefale vremen bilo, dapa mi smo nej s taksęga testa, ka bi se zbojali. Od Rábafuzesa proti Graci se je lepo vörzvedrilo. Zdaj smo nej cajta meli spejvati, ka smo trno gledali. Kak so meni stari oča gučali, na Štajerskom dosta tanölov geste. Velki bregovje, planine, skale so se tak lepo nam smejale, ka je drago bilo gledati. Videli smo mnogo krajov, gde so se smučali. Tri, štiri kilometrski tanöli so tö

gde nas je že Drago Kočar čakal. Spakirali smo se v hotel, se malo počinili in se že pripravljali na nastop. Gda smo prišli vö iz sob, je trno začno snejg titi, vöter ga je neso. Gda smo stopili iz autobusa, smo eden drugoga nej vidli, dapa pri cajti smo prišli v Slovensko kulturno društvo Lipa. Gostitelji so nas čakali in smo se malo okrepčali.

Pred programom nas je

gospa mi je povedala: »Veste, to so duge poti, so duga leta, ka prebivamo tü. Imamo, hvala Bogi, službe, stanovanje, lepo deco, ali veste, ka nam manjka materin jezik, toplo domače ognišče, manjkajo stare mame. Povezuje nas društvo. Imamo folklorno skupino, istina, ka je malo mladine, ali vüpjajmo, da se bodejo še več za to podali. Tej, ki so nam recitirali, so se že vsi v

V nedelo okoli desete vöre smo sedli v autobus, z nami g. Kočar, ki nam je notpokazal to lepo velko bavarsko mesto. On je 1969. leta začnil delati v tovarni BMW-ja in še gnes tü dela. Začel je kak slosar, za zdaj pa že vodja na tistom oddelki, gde delajo motore za Formula1 autoje. Firma BMW je že pred vojno delala, zaö Rusi so cejle mašine odpelali, ostalo pa uničili. Leta 1955 so go znova zozidali in v tovarni gnes 35 gezero lüdi ima delo. Delayci dobijo 22 procentov popusta, če auto küpijo. Za par lejt ga leko odajo in znova dobijo popust. Etak nam je g. Kočar tak povedal, da je on že 52 autonov vömenili. Po zanimivi ulicajsmo se vozili, na primer pri pivovarni Avgustin, potem po cesti, gde imajo Oktoberfest. Kleti do svetili 500-letnico mesta, v sterom živi eden milijon dvejsto gezero lüdi. Mesto je najbola čistü varaš v cejloj Nemčiji.

Pripelali so nas v Olimpijski park tö. 1972. leta je tü bila olimpiada. Zdaj je več nej tak lepo, kak je tistoga časa bilo. Prišli smo do visokoga törma, lift nas je pelo gor, vüja so nam trno pokale,

verz ima mesto, več gezero študentov se tü vči. Marienplatz ima čudovite cerkve in v eni, štera je posvečena sv. Duhu, smo meli sv. mešo z župnikom Marjanom Bečanom, gde smo spejali liturgijo. Nej smo pričakovali, da nas bo takša velka množica počastila pri sveti meši. Ešče Agneš Svetec Jäger je prišla iz Augsburga, naj bi se leko udeležila slovenske meše. Žao, čas je brž mino, v roke smo si segnili, se poslovili, ka je pred nami bila še duga, duga pot.

Predsedniki Kočari lejpa hvala za pozvanje in trüd, našomi predsedniki Državne slovenske samouprave in župani Martini Ropoši, ka je vözdružo z nami in je samouprava plačala tau paut. Zahvalimo se Slovenski zvezi za dober obed. Našomi dugoletnomi kantorji, Cirili Kozari, steri je že član pevskega zbora, se zahvalimo, ka nas je vsigdar v dobro volo spravlo. Nenazadnje pa ešče naši zborovodkinji Mariji Trifus, ka brezi nje bi zbor nej emo kvalitetnoga programa. Hvala Vsem, ki ste nam omogočili to lepo in bogato pot.

Vera Gašpar

OD SLOVENIJE...

Predsednik avstrijskega parlamenta Khol pomiril duhove

Predsednik avstrijskega parlamenta Andreas Khol, ki se je mudil na dvodnevem uradnem obisku v Sloveniji, je na srečanju z gostiteljem, predsednikom državnega zbora Franceom Cukjatičem, zatrdil, da obstaja med Avstrijo in Slovenijo konsenz, da Avstrijska državna pogodba ni sporna. Tudi 7. člen ADP, ki se nanaša na zaščito slovenske in hrvaške manjšine v Avstriji, je po njegovih besedah avstrijsko ustavno pravo, ki se upošteva in nad katerim bdi ustavno sodišče. Omenjeni člen je po njegovih ocenah na določenih področjih že izpolnjen, predvsem kar zadeva šole, vrte in radio. Priznal pa je, da obstaja še nekaj odprtih vprašanj, med drugim vprašanje dvojezičnih krajevnih napisov.

Rupel v ZDA

Slovenski zunanji minister Dimitrij Rupel se je v vlogi predsejočega Organizaciji za varnost in sodelovanje v Evropi mudil na petdnevem obisku v ZDA. Tam se je najprej ustavil v New Yorku, kjer je poročal Varnostnemu svetu ZN o delu OVSE, in se sestal z generalnim sekretarjem ZN Kofijem Annanom. Nato je odpotoval v Washington, kjer se je med drugim sestal z ameriško državno sekretarko Condolee Rice. Govorila sta o bilateralnem sodelovanju med Slovenijo in ZDA ter o OVSE, glede slednjega predvsem o Balkanu oziroma Kosovu.

Erjavec obljubil povečanje slovenskega prispevka v KFOR in ISAF

Minister za obrambo Karl Erjavec je prvič obiskal sedež zveze NATO v Bruslju, kjer ga je sprejel tudi generalni sekretar zavezništva Jaap de Hoop Scheffer. Po srečanju je minister napovedal, da bo Slovenija okrepila svoj prispevek v zavezniških operacijah KFOR in ISAF. Na Kosovo, kjer je trenutno 32 pripadnikov Slovenske vojske, naj bi tako Slovenija še letos, predvidoma decembra, poslala motorizirano četo s 95 vojakov, v Afganistanu pa se namerava vključiti v skupine za regionalno obnovo (PRT), čeprav se še ni odločila, na kakšen način.

Porabska slovenska rejč na odri

Gledališka družina Nindrik-indrik je letos dobila vcuju nauve „igralce“, za steri volo je mogla dola prajti več nastopov. Tau so tašni igralci, stere nej trbej nagončavati, oni se na silo postavijo nota. Nebeski virusi! Kak naleki pridejo, tak težko odidejo. No, depa zatok tój pa taum so nam privauščili, ka smo leko malo špilali tū.

27. februara smo s pomočtjauv Stanka Črnka leko prišli v *Markovce* na kulturni zadvečerek. Domanje lidi smo razveselili vküper z Goričkimi lajkoši. Našiva igralca sta zašpilala svojo kratko komedijo Čistak normalen den, dveje igralci pa igro Dvej ženski v gledali. Domanji lajkoši so pa tak igrali pa spejali, ka se je ške k nam domau čulo.

Bili smo fejest srečni, ka nas je 5. marciuša Turistično društvo v *Salamenci* v Prekmurju pa pozvalo, kak ze telkokrat. Pred nastopom smo bili pozvani na daum gospe Marte Sever, gde nas je od sina, snejé, do moža vsakši z velko radost-

vak. Mi smo se pa potrudili dobro zašpilati dveje igri z naslovom Sto je bujo sausada? pa Dvej ženski v gledali. Srečni smo bili, ka je z nami leko bijo avtor pa režiser Miki Roš s svojo ženo iz Murske Sobote, steri je za odrom malo moždiju svoje prgiške. Ja, zatau je samo on emo čas med nami. Mislim, ka smo zadovoljni bili z enim

Fasching v slovenskoj rejči, Jože Illés pa v vogrskoj rejči. Kak je tau lepau, ka se stoj spaumni od žensk, ka ji sveti v svojoj vesí. In zvójn bola zrejli žensk, kelko mladi žensk se je dalo pozvati! In kelko mali mlajšov djeste v Sakalovci! Kak dobro je videti pa poslójšati njivo žuborenje, veseldje. Oni so se postavili na ples najprvin,

pa dobro porazmeti, veseliti. Tej malim se gvúšno povidlo tau tū, kak lepau so plesali mladi sakalauvski folkloristi oprvim svoje nauve slovenske plese, stere je notanavčila Marija Rituper s pomočtjauv domanje mentorice Eržike Kovač. No, glaven pomočnik je pa sam fudaš, harmonikar, zenim fejs dober padaš skupine, Boris Velner. Kelko bola veselo leko plešajo tej flajnsni plesalci, ka njim on vcuj igra. Bili so redno pripravleni, skoncentrirani, so kazali lepau na odri. Radi smo, ka ji mamu!

Vse tri prireditve so eške bole potrdile v meni, ka od toga lepšoga nejga, kak gda se leko vtjüper dobi lústvo, gda se ma od koj pogučavati, gda se radúvajo eden drugoma, si privauščijo čas za svojo dójšo tū.

Zenim se pa za(h)valimo igralci gledališke družine Nindrik-indrik vsejn funkcionarom, ki so nas pozvali, so nas gora prijali pa vsejm lidam, steri so nas počastili s tejm, ka so bili z nami pa s svojimi domanji znanci.

Iara Fodor

Klara Fodor in Gyöngyi Bajzek na odri v Sakalauvcay

drugim, tau nam je svedočila publika s svojim ploskanjem, s svojimi rečami, veselimi obrazy. Turistično

gda je začno igrati fudaš Boris Velner iz Vučje Gomile. Mlajšom pa mladini je tau ena najbaugaš pelda bila, gda so po programi tū ostali vküper, kak se trbej lepau

jo gora prijó. Sneja se je tak li vrtila kaulak nas, ka dejejo mlada lejta pa odlična vzgoja. Po bogati pogostitvi smo se pa napautili pripravlat v gasilsko-vaški daum, steri se je v kratkom časi napuno. Zvójn domanji lidi so ške iz sausedne vesí tū prišli, med njimi sam župan občine Puconci Ludvik No-

društvo je poskrbelo zatau tū, naj se po predstavi tadelé leko družijo lidge na prijateljstvom večeri.

6. marca sva pa z igralko Gyöngyikov Bajzek leko razveselile sakalauvske ženske na dnevi žena. Pozdravila sta ji s toplimi rečami, dobrimi željami člana slovenske samouprave, Irena

Manjšinske knjige na mednarodnem knjižnem festivalu

Državna tujejezična knjižnica, ki je strokovna knjižnica za narodnostne izdaje, tudi letos prireja razstavo na 12. Mednarodnem knjižnem festivalu, ki bo od 21. do 24. aprila v budimpeštanskem Kongresnem centru.

Knjižnica bo predstavila kulturne institucije, šolsko in knjižnično omrežje, učbenike, založniško dejavnost in manjšinski tisk 13 manjšin na Madžarskem, obenem tudi literaturo in publicistiko, ki se ukvarja z manjšinami. *Manjšinska razstava se bo pripravila v II. nadstropju na stojnici št. 318.*

Razstavljene knjige, revije, kasete in zgoščenke bodo tudi na prodaj ali se pa lahko naročijo. Za strokovno razlago bodo poskrbeli sodelavci knjižnice, za prodajo pa knjigarna Teleki Téka.

Organizatorji nameravajo povabiti tudi manjšinske avtorje, ki bi se v okviru knjižnega sejma srečali s svojimi bralci.

Knjižni sejem bo odprt 21. aprila od 15. do 18. ure, ostale dni pa od 9. do 18. ure.

Glasba naj razveseli šolsko življenje

Glasbena šauľa v Murski Soboti na gorenjosenički šauľi tũ ma mlajše že prejĳ deset lejĳ. Pri tejm je dosta vĳinila ravnateljica domanje šauľe tistoga ĳasa Erika Glanz, stera je pri ĳajti spoznala, ka

so njim bliže. Dal bi pa pou-darek res na ljudske pesmi, tak, kak ste vi pa starši praktiĳno tau predlagali, ka bi njihova deca spoznala te porabske pa slovenske ljudske pesmi in se prejĳ nji

veselo mogla priti, z vekšim veseljom bi delala. No, letos je prviĳ, ka sam daubo resno fejs talentiranoga otroka. V Soboti neman takšnoga uĳenca pa odijo trikrat tedensko, on pa pride enkrat.

zlezli prav pod kaužo, no. Rad ji gledam, gda nastopa-jo, rad se z njimi poguĳav-lem. Sem sam tũdi v takšnom okolji zrasel, ka sem nej emo moųnosti. Tau me še bola motivira, ka se s tau decov nika napravi, ka se njim nika ponũdi, ka deca tũ leko nastopijo, se pokaųejo. Ge sam tũ začel zelo nizki štart pa sem ogromno dose-gel. Mogauĳe, ka v Porabji tũ bau šteri, ĳe de eden, de do-sta, ka de vodo kakšen zbor ali spremljal folkloro, ka de se angaųiro. Ja, nika sem že navĳijo in tau njim ostane za cejlo življenje. Škoda, ka se nika navĳijo pa te odidejo, pistijo vse. Ne vem, zakaj. Ja, vsako delo pa prosi svoj ĳas.»

• *Letos ste meli dva nastopa v Slovenskoj vesi in Monoštri. Med dvũma je bijo velki napredek. Steri smo ji leko ĳuľi, smo bili fejs ponosni na nji, ka smo njim dali na znanje z velikim ploskanjom. Vaše ųelja je, ka bi meli en vekši koncert s svojo decov. S tejm ji vejn leko bola motivirate tũ, naj z vekšo volav delajo.*

»Ja, mi se zdaj pripravlamo za celoveĳerni nastop. Angaųiral se bom tudi jaz sam. Rad bi, ka zapojemo tũ vkũper ene pesmi, ka so ji otroci sami napisali v slovensĳini, eni v porabĳini, eni v madųarĳini, ge sam ji pa ugla-sbil. Naslov te cejle zbirke de pa „Naš kraj“, ker pojejo o sneųaki, ka je lani meo sedem metrov, pojejo o potoki, o Srebrnom brejgi, o ma-mi, o babici. Rad bi bil, naj nika ostane tauj generacij, štero ges vĳm.»

Klara Fodor

... DO MADųARSKE

Zasedala madųarsko-vatikanska mešana komisija

16. marca je zasedala madųarsko-vatikanska mešana komisija, katero sta vodila nuncij Julius Janus in drųavni sekretar Kálmán Gulyás. Med drugim so obravnavali finansiranje cerkvenih šol, kajti cerkev je mnenja, da cerkvene šole še zmeraj niso enako obravnavane kot posvetne inštitucije. Po mnenju drųavnega sekretarja gre za zapleteno vprašanje, o katerem naj bi se dogovarjali na majskem zasedanju komisije. Do takrat pa bodo poskusili predstavniki drųzav in cerkve s pomoĳo ekspertov izoblikovati skupno stališĳe.

Na podlagi zakona se mora zadeva cerkvenih nepremiĳnin urediti do leta 2011. Predstavniki cerkve so oĳitali svojim sogovornikom, da je drųava namenila urejanju tega vprašanja v tem letu manj sredstev kot prejšnja leta.

Zasebni kapital za obnovo študentskih domov

Minister za šolstvo Bálint Magyar je z 20 inštitucijami podpisal pogodbo o obnovi di-jaskih domov in študentskih naselij. Obnova bo potekala s pomoĳo zasebnega kapitala. Po naĳrtih vlade naj bi se do leta 2006 na ta naĳin obnovilo kakih 15 tisoĳ mest v di-jaskih domovih ter se zgradili novi domovi, v katerih bo mest za kakih 10 tisoĳ dijakov in studentov. Inštitucije - srednje in visoke šole ter univerze - bodo di-jaske domove najele za 20 let, nakar jih bodo ali odkupile ali podaljšale pogodbo o najemu.

Programi, prireditve

• Zveza Slovencev na Madųarskem in Drųavna slovenska samouprava prirejata 3. aprila ob 15. uri v cerkvi na Gornjem Seniku koncert slovenskih cerkvenih zborov, na katerem bo nastopilo 16 cerkvenih zborov iz Slovenije in MePZ Avgust Pavel z Gornjega Senika.

• 2. aprila bo Gledališka druųina Nindrik-indrik nastopila v Radovĳih. Predstavili se bodo z dvema kratkima igrama (ĳistak normalen den in Dve ųen-ski v gledali).

Profesor glasbe Kristjan Borovšak med svojimi uĳenci na Gornjem Seniki

je ta moųnost plus, ka leko šauľa nidi mlajšom in tau doma na Seniki. Za ĳeringo tũ šauľe se pobriga Sloven-ska zveza s pomoĳtjauv Slovenije. Vĳenĳe v zadnji štiri lejĳtaj opravlja profesor, škol-nik **Kristjan Borovšak** iz Murske Sobotne.

• *Kak ste spremenili svoj uĳni naĳrt, s kakšno metodo vĳite v letošnjom leti v glasbeni šauľi, naj delo vreda opravite tak za šauľo kak mlajše? Prosili smo od vaše šauľe v Soboti, naj glaven ĳilj tũ šauľe bau pri nas, ka se mlajši navĳijo igrati domanje pa drũge slovenske ljudske pesmi.*

»Ja, deca ma eno zavoro že zaradi te klasike, ker je stroga pa morajo lestvice igrati. Tũ je en red pa disciplina. Brez toga reda pa nega na-predka. Zatau sem jaz skom-binero, malo te šauľe, malo uĳnoga naĳrta in dosta-dosta ljudski pesmi, stere

identificirala. Najprvin na-redimo analizo pesmi, po-tem jo pa otroci zaigrajo. Rad bi jih pa imel pri pevskom zbori tũ. Tak, ka bi popejvali, ka bi se drũžili veĳ, vekši pou-darek bi mogli dati na tau drũenje. Doma se veĳ ne spejva telko, kak se je inda spejvalo. Za-tau bi bilo fajna, ka že tej mali otroci tũ popejvlajo, ka deca te še najrajši popejvla. Ge bi jih spremljal na klavir pa naj deca popejvlajo. Te pa naj-bole talentirani pa tisti, steri resno majo volav, leko pride-jo se vĳit klavir ali harmo-niko.»

• *Kelko mlajšov mate letos in kak leko delate z njimi?*

»No, letos mam osem, je prišlo par novi mali otrok. Se pravi, zopet moram iti ABCD z njimi, navĳiti njim naute, psihiĳno ji pripraviti za nastop. So pa vsi pridni, dobro je delati z njimi. Po-grešam pa, ka bi deca bola

Mislím, ka je pred mojimi vsejmi uĳenci. Zelo je prid-en, vesten uĳenec. Zato ma predlagam, naj gre v glas-beno šolo v Monošter, kje se lahko že dostiveĳ ĳasa in bolj intenzivno kot tedensko pol ure pri meni. ųelim ma resno vse najboljše.»

• *Custveno, kak se veųete na eden drũgoga?*

»Prvo leto, gda sem prišo, sem mislo, no, ka pa bau z nami. Drũgo leto so bili na-predki, ka smo začeli nasto-pati, začeli nikak tũdi drũ-ųiti, povezoovati. Moram po-vedati, ka so mi že resno

**RADIO MONOŠTER
UKV (FM) 106,6 MHz**

Od ponedjeljka do sobote

od 16. do 17. vũre,

v nedelo

od 12. do 14. vũre.

Feri Lainšček, Dušan Šarotar

Občutek za veter

»Topoli kot starci na pragu prehoda./ Pred njimi usiha svečina zahoda./ Za njimi v širnem morju tanina/ tonejo ladje in tudi brežina./ Na molu le upanje večno posoda/ in luna je žarna posoda obreda - / do jutra se barvaste vračajo sanje./ sanjanci pa zopet verjamejo vanje./ Topoli v očesu sončnega vzhoda./ gladina ravnice spet čista kot voda./ Feri Lainšček.

»Nikoli ne bom zmoget prenesti večnega molka, resničnega brezvetrja, ki leži na dnu mrtvega morja, niti ne bom zmoget pričarati uničujočega viharja, v katerem je bil ustvarjen svet. Vedno bom le šepetal kot ravnina, ki ni ne morje ne zemlja in ki raste v meni.» Dušan Šarotar. Besede Ferija Lainščka in Dušana Šarotarja se prepletajo s fotografijami Jožeta Suhadolnika in za poslástico zgoščenka z uglasbenimi Lainščkovimi pesmimi (avtor glasbe Miha Grobler, vodja skupine Občutek za veter). Knjiga je izšla pri založbi Franc - Franc, v zbirki Podobe Panonije, uredila jo je Vesna Radovanovič.

»S svojim občutkom za veter sta zbudila tudi moje čutenje in občutke, povezane z ravnino, reko in vetrom. Iz njenih besedil sem prebral melanholijo pokrajine, skrite v njeni ravninski brezkončnosti in v njenem nenehnem rečnem odtekanju. Mogoče bi namesto tuje melanholije lahko uporabil tudi domačo besedo otožnost, pomembno je le, da tako pri eni kot drugi ne povlečemo preprostega enačaja z žalostjo,« piše knjigi na pot pesnik Kajetan Kovič.

In dalje iz uvodnika: »Ta veter, ki prihaja iz daljav in se vanje spet vrača, pričujoč in odsoten, pa nam ravno zato, ker se nismo izgubili občutka zanj, v otožnost primeša sladkost, ki nas tudi ob odsotni Afroditi spominja na njeno nekdanjo bližino, in osamljeno uho ga sliši, ko premika trave. Tu je tudi godba, kakšna neki, če ne ciganska, ki duše muzikantov in poslušalcev sladko boli, pa naj gre za kartaše brez sreče v igri, za zdomce, ki se vračajo za prazne mize, ali za samotne pive v zakotni krčmi od prvega do zadnjega špricerja.« Pesnik Kajetan Kovič se želi, da bi knjiga odprla bralcem pot v pokrajino, po kateri se spreletava veter, kajti »Ta veter je navsezadnje in morebiti zares edino v nas.«

Knjiga *Občutek za veter* je večplastna celota, sestavljena iz branja pesmi in kratkih tekstov, ki so - lahko - pesmi v prozi; sporočilnost besed moramo povezati s črnbobeli fotografijami, in ko to naredimo, si zavrtimo še zgoščenko z nekaj več kot pol ure glasbe. Avtorjem, vsem po vrsti, je uspelo presenetiti s projektom, pri katerem ne moremo ostati ravnodušni tudi, če nismo zaljubljeni v veter nad prekmursko ravnino.

Občutek za veter je del širšega projekta, ki nastaja zadnje leto, pri njem pa sodeluje več ustvarjalcev iz Pomurja in drugod. Predvidene so predstavitve knjige, med drugim tudi v Veliki Polani, rojstnem kraju pisatelja Miška Kranjca.

»Vse, kar se umakne, odteče in umiri, prekrije zemlja, iz katere bo nekoč pognala trava, ki je nihče ne more do kraja pokositi. Ko nas več ne bo, bo morje, ki se je umaknilo, odteklo in umirilo naš edini spomin. Ujet bo v skladih soli, ki jo bo nekdo drobil na kruh, zapisan v naftnih madežih na zapuščenih cestah, ter odtisnjen v sencah rib, ki počivajo v kamnu.» Kar ostane, Dušan Šarotar.

eR

Skur nej Rus

Gda sam šest lejt star bijo, že sam kumar čako, naj leko v šaulo dem. Z dvaura sam gleda, kak se vekši mlajši šetajo veselo domau vsakši zadvečerak iz šaule. Zaman so mi starejše sestre pravle, ka dočas boj rad, ka si leko doma.

Nej trbelo dugo čakati pa se je meni vrag tō skazo. Daubo sam edno torbo na pleča, puno s knjigami pa hajt v šaulo. Kak sam staplo proto Števanovcem, gde je šaula bila, pri vsakšom stopaji sam menje volē emo. Vsakši den tri kilometre ta pa tri kilometre nazaj. Kak mo dja tau lado, mi je odlo po glavi. Dapa tau nika ne deje, sam se veselijo, zato ka v šauli gvūšno dobro baude. Nej tak bilau!

Gda smo taprišli, včasim so nas notra v stolice posadili pa smo roke znak zark zase mogli djati, gučati smo nej smeli, tak kak če bi v vauzi bili. Dapa najlaguvejše je ešče potejm prišlo, gda se je prva vōra začnila. Vsakši je gora mogo stanti pa ta mogo prajti kak se zove, odkec je prišo pa malo od družine. Te sam vpamet vzejo, ka drugi šaularge nika ovak gučijo kak dja. Doma sam samo slovensko rejč čūjo, vogrsko samo te, če je kakšen Vogrin prišo. Vse me je aumanca polejvala, dočas ka sam na red prišo.

»Na, tebe kak zovejo?« me je pitala učiteljica vogrski, gda sam gora stano.

Menje sam ešče zato nikak tapravo, dapa potistim sam se samo nika kranjski mantrau. Gda je tau leranca čūla, vejn ešče sapo nej vzela, samo tau pitala:

»Ti si pa odkec prišo?«

Tak se je začno prvi den v šauli. Gda sam popodneva domau prišo, včasim sam pravo materi, ka več nemo ūšo v šaulo.

»Zaka nej?« je pitala ona.

»Zato, ka tam niške ne vej slovenski. Dja mo bole v tašo šaulo odo, gde slovenski včūjo.«

»Taše šaule nega, pa vogrski se tak tō moraš navčiti.«

Ka malo volē sam ešče emotista mi je tō vcejlak odišla.

»Jaj, kak dobro bi bilau doma biti,« sam se škrabo po glavej. Drugi den sam zato malo volē nazaj daubo, zato ka sam čūjo, ka verouk slovenski včūjo gospaud Markovič. Že sam komaj čako, naj petek baude, zato ka smo te meli verouk. Kak so vōcingali od prejšnje vōre, gospaud Markovič so že na pragi stali.

»Vsakši naj si sede dola, zato ka že začnemo tō.«

Etak smo več časa meli. Drugi, tretji, štrti klas so ešče notrazocmarili v klas, zato ka smo vkūp meli verouk. Pa so gospaud že začnili tō. Gučali so pa malali gora na tablo tak, ka se je vse prašilo. Dja sam je pa samo gleda tak z blejdim. Nej sam vedo, če se mi je zmejšalo ali vūje nejmam dobro vōzaprane. Bilau je, ka sam razmo, bilau, ka nej. Kak etak zmišlavam, gnauk samo predmē tapijjo.

»Ti pa zaka ne pišeš tisto, ka gučim?«

Dja sam tak prestrašeno gorapogledno pa sam edno rejč nej mogo vōzđjaklati.

»Ja, ti ešče ne vejš pisati,« so pravli gospaud Markovič.

»Te pa sejdi v meri pa po-

slušaj, ka gučim pa si zamerka, zato ka drgauč mo te vōpito.«

Dja sam samo sejdo pa gleda, dapa dosti vse sam si nej vedo zamerkati. Kak sam domau prišo, včasim sam spitavo stariše. Kak je tau, ka dja zdaj več nej vogrski pa nej slovenski nika ne razmejv v šauli, cejlak se mi je zmejšalo.

»Zaka?« so me pitali oni.

»Zato, ka sam na verouki gospauda Markoviča tō samo pulonja razmo, ka so gučali.«

»Zato gučijo oni tak špajсно, ka so oni Hrvat.«

»Zdaj mo se te mogo včiti dva jezika, vogrskoga pa hrovačkoga tō? Dja več gvūšno, ka nemo ūšo v šaulo, bola mo doma pa mo krave pasu, one me razmejo, ka jim pravim.«

Etak sam začno osnovno šaulo. Ne vejm kak, dapa nikak sam go zato vōspravo. Gda sam pa v srednjjo šaulo v Kōrmend prišo, tam se je pa začnilo vse znauva. Gda so sošolci zvedli, ka sam Slovenec, nej so mi mer njali.

»Povej, kak je tau, povej, kak je tisto slovenski,« sam čūjo cejli den.

Vido sam na njij, ka so skur nevoškani zato, ka dja ešče eden jezik gučim. Najbola so pa te bili nevoškani, gda smo rusičko vōro meli. Če je školnik kaj goraprešto, tisto sam dja včasim dolaobrno, prevedo. Školniki je spruuga skur nej lagvo gratalo. Pravo je, ka tau nej istina, taše nega. Potistim pa že samo telko pravo: »Tebi je léko, zato ka si ti tō skur nej Rus.«

K. Holec

»Če sva se nej razumela, te sva si kazala«

Kak šegau majo prajti, lüben ne pozna meja. Tau je pa duploma istino, če je dekla iz Andovec, pojep pa iz Čepinec. Sploj pa več zdaj nej, gda so se meje odprle. Gnauk svejta bi zato tau nej tak na leki bilau, pravim Norbina Gorzi, steri se sprvuga samo smeje pod bajusi pa ženo Anamarijo gleda, naj ona odgovarja.

• *Ka bi te bilau, če bi se meja nej odprla med Verico in Čepinci?*

»Te bi vejn zdaj nej tū pripovedjali pa bi se z ženauv tū nej spoznala,« pravi Norbi. »Zato, ka na leto smo samo gnauk ali dvakrat šli kauli nad Bajánsenye. Nej bilau vrejdno se telko kauli voziti. Med Čópanci pa med Verico je pau kilomejtra, kauli smo se pa štirideset kilomejtrov vozili.«

• *Dapa zavolo žene bi zato trejdno bilau?*

»Pa vejš, ka bi vrejdno bilau, samo ka te sam eške nej pozno Anamarijo,« se smeje Norbi. Gda se je pa meja odprla, te smo pa že tak den nauč na Verici bili. Te pa že sploj, gda sam jo spozno,«

• *Leta 2003 sta se zdala, kakšna dokumente je trbela k taumi, naj se madžarska državljanka pa slovenski državljan leko zdata?*

»K zdavanji so vejn samo matični list prosili. Anamarija ga je v Števanovci vōsposila, dja pa tū. Gda sva se zdala, te je žena dobila vizo za tri lejta. Gda dolaprteče, te go podukšajo.«

• *Državljanstvo (állampolgárság) gda leko dobi?*

»Tak sam čüjo, ka zdaj pou nauvoma, če se stōjšē oženi, tisti za dve leti leko dobi, če napravi izpit. Sto nej ožēnjeni, tisti samo za osem lejta.«

• *Kakšni izpit trbej napraviti?*

»Iz slovenskoga jezika.«
»Meni so tau pravli,« pravi Anamarija, »če sam se v os-

novni šauli osem lejt včila slovenski jezik, te mi nej trbej izpita narediti. Dapa če dobim slovensko državljanstvo, te se madžarskomi državljantvi moram odpovedati.«

• *Zaka?*

»Zato, ka je taši zakon, ka dve državljanstvi ne morem meti.«

Norbi in Anamarija na zdavanji

• *Zaka de baukše, če š slovensko državljanstvo mejla?*

»Zato, ka dja zdaj že tū živim v Čópanci, brez državljanstva niše socialne podpore ne morem dobiti. Če bi nej bila oženjena, te bi še pri zdravnikih mogla plačati.«

• *Slüžbo bi zato leko dobila z vizov tō, nej?*

»Tašo vizo mam, ka s tauv bi leko kama koli delat üšla, dapa zdaj še za volo hčerke tak ne morem titi.«

• *Tvoja žena je že druga tū v Čópanci, stera je z Vogrskoga. Leko, ka ešče jih več tō pride sé prejke?*

»Zaka bi nej prišle, vejpa na borovom gostüvanji je tō taši par bijo vküpdzani. Ženin je iz Andovec bijo, sneja pa iz Čópanec. Ovak je pa tak, ka je v Sloveniji več moškov kak žensk. Če doma nega, te

moramo v tujino titi po nje. Na Madžarskom je pa ranč naaupak. Tam je več žensk pa menje moškov. Etak pa te tau ranč paša,« se smeje Norbi.

• *Ne bojite se, ka do verički ladjeni čemerni na vas?*

»Ah, kaj bi pa čemerni bili, vejpa trno ranč jih nega. Ka so, tisti so pa že tak bola vsi stari ladjeni, oni se tak nedo ženili.«

• *Kak na gauto odita prejke na Madžarsko?*

»Na keđen gnauk-dvakrat, če kaj trbej. Istino, zdaj zato večkrat, zato ka so tū pri nas zaprli krčmau. Zdj pa te v veričko krčmau moramo oditi.«

• *Splača se prejke k nam oditi küpüvat?*

»Pa vejš, ka se spleča. Tū pri nas za pet-šest

djezero tolarov samo v edni vrečki prinesēš domau. Za tou vrejdnost pri vas dosta več vse leko küpi.«

• *Anamarija, kak se tebi tū v Čópanci vidi?*

»Ranč tak kak tam prejke doma v Andovci. Nika lagvoga ne morem prajti, samo dobroga. Dobre sausede mam, eden drugoma pomagamo. Vejn tau je razlika, ka tū lüstvo bola vküpdži kak pri nas.«

• *Vejn zato, ka tū še mate sausede, nej tak, kak v Andovci?*

»Nej, vejpa če je menje lüstva, bola bi vküp moglo držati. Istino, tū pa mladina ne drži tak vküp kak pri nas v Andovci. Tū je tak, ka eden tū sé dé, drugi pa tam ta.«

• *Gda si sé prišla, te si še nej tak dobro znala gučati slovenski kak zdaj, nej?*

»Pa vejš, ka sam se mogla navčiti, zato ka ovak bi se nej razumela. Drugo pa je tau, ka zdaj kauli sebe samo slovensko rejč čüjem, etak se zato bola brž leko navči.«

• *Kak sta se te spoznala, če si ti samo malo znala slovenski, on pa nika nej vogrski?*

»Sprvuga je zato malo božno bilau. Pulonje sam slovenski pravla, drugo pulonje pa vogrski. Pa te tak sva se zato nika razumela.«

če bi z možaum pa s hčerkov sami bili.«

• *Tū v Čópanci se mladina kama odi zabavat?*

»Bola tū kauli po vasaj, če je kakšna veselica. Pri nas je disko samo v Soboti. Tau je pa trideset kilomejtrov od nas. Mladina bola v krčmau odi. Nika malo spijejo pa se malo pogovarjajo, važno je tau, ka se leko srečajo. Prvin gda še malo autonov bilau v vesi, te smo se z dvōma pa z trejmi pelali na veselico.

Anamarija pa hčerkica

• *Tvoj mauž, Norbi, zna kaj vogrski?*

»Trno nej, dapa če malo več spije, te že zato kaj tatuče.«

»Dja za tau nemam časa,« pravi Norbi, »zato, ka je tau preveč, ka bi se dja tau navčo. Sprvuga je tak bilau, če sva se nej razumela, te sva z rukauv kazala eden drugoma. Tak je tau bilau.«

• *Kak se počütiš v nauvi družini?*

»Sploj dobro. Velko srečo mam, ka sam v tašo družino prišla. Dobro taščo mam, dosta vse mi pomaga. Gvüšno, ka bi žmatnejše bilau,

Zdjaj že pri vsakši hiši djeste auto pa posaba se mladi vozijo.«

• *Vaši mladim, če se zabavati škejo, je Monošter dosta bliže kak Sobota.*

»Blize je, samo tau, ka se ne morejo mladi zgučavati med seuv.«

• *Ti si se tō nej znau vogrski zgučavati z Anamarijov pa ti je itak žena gratala, nej? Tak ka te jezik ne mora problem biti.*

»V tejm prav maš,« se smeje Norbi pa v rokuv vzeme leto staro hčerkico.

K. Holec

Mlaščiči guči pri Malom potoki

OTROŠKI

KOTIČEK

Mala ves se zača tam, gde nut v njou priteče Mali potok. Že od negda so se tam špilali mali lidge iz Male vesi. Na, tam so se lejta pa lejta špilali mlajši iz Male vesi. Eške gnesden je tak. Tě Mali potok, vse tiste drejve kouli njega, raki in ribe v njem so čüle čüda mlaščičoga pogučavanja in tou eške itak poslušajo.

Bojna pri Malom potoki

Je že tak na toum svejti, ka si mlajši peldo gemlejo od starejših pa bi včasí boukše bilou, ka bi bilou ranč naoupak. Na tou so mlajši iz Male vesi tó gore prišli. Dapa najprva so mogli bojno skouz dati. Bilou pa je tou tak.

Feri je prineso k potoki nikšo svojo špilo. Mala Rožika jo je gledala. Trno rada bi se z njou špilala, Feri pa je na tou ranč nej brodo, ka bi jo steromi dau v roke. Kak bi pa, vej pa je bila vcejlak nouva. Tak so leko drugi mlajši samo gledali, kak se vómeče pred njimi. Za eden čas je mali Toni odišo

domou po svojo špilo, ka jo je niške zvün Djoužeka pa Vere eške nej vido. Tak so se zdaj uni trge špilali z njegovim avtonom. Zdaj je Ferija začnilo mantrati, kak tej njegvi auto dela, ka se leko pela naprej pa znak. Zato je dopústo, ka se leko z njegovou špilo zdaj špilajo eške Rožika, Lujzek pa Boris iz Lublane. Brodo si je, ka de ga Toni proso, naj njemi tó dopisti. Tak bi ga se leko vómejno za njegvi avto. Dapa Toni je nej od toga brodo. Po malek sta tak gratali dve mlaščiči gnejzdi, iz stera so čüdale bole na glas pa lagvo spejvali.

- *Vej pa takši avto v vsikši bauti leko vidiš, - je najbole na glas gučo Feri.*

- *Leko, ka istino maš. Dapa meni ga nej trbej odti v bautu gledat. Ge svojoga mam, - njemi je nej ostano dužen mali Toni.*

- *Grušno, ka nej, - se je kcuj zvezala eške Vera. - Njegvi ata telko pejnez ma, ka njemi ga je leko küpo.*

- *Moj ata pa ma telko pejnez, ka bi vse takše avtone leko doj küpo, - se je proti postavo Lujzek iz Ferijovoga gnejzda. - Vej pa ja, zato se pa z biciklonom v službo vozi, - njemi je nazaj zabruso Djoužek, - avto pa špara v garaži.*

- *Ka se pa gora neseš, - je zdaj stano na svoje duge pa tenke noge Boris iz Lublane. - Pri nas v Lublani takše stare avtone, kak je od Tonija, ranč več ne odavlejo, ka smo nej tak zaostanjeni.*

- *Ka pa iškeš eti pri nas, če*

smo mi zaostanjeni, - je gor stanila eške Vera.

Drugi so tó gor stanili. Gledali so eden prouti drugim kak kakši mali kokouti. Samo eške malo je trbelo, ka se vküper zgrabijo. Takšo se je za en čas rejšan zgodilo. Vküper so se zagnale deklüčine. Mala Rožika se je zagnala v Vere, ka prej preveč čemerno gleda njenoga Borisa. Trbej povedati, ka je Vera zalüblena v toga pojba iz Lublane. Ena je drugo zgrabila za lase pa sta se začale vlačiti es pa ta. Po tistom je Feri stoupo do Tonija pa ga je ta süno. Toni je priletou na zemlou kak kakši korat. Zdaj je Djoužek skočo Feriji kouli šinjeka. Za eno minuto so vsi bili vsepoprejk, dokeč je nej vóvdaro djoj.

- *Krv mi teče iz nousa, aaaaauuuuuuuuuuuuuu, - je začo troubiti Lujzek, steri se je z nousom zaletou v Verino glavou.*

Tak nag-nouk so vsi vküper stopili, iskali po žepki vacalej-žece, nosili iz potoka v pesnicaj vodou, samo ka pomorejo Lujzekovomi nousi. Krv se je brž stavila. Špilali so se tadale, kak če bi se nika nej zgodilo. Feri je poganjou es pa ta po pouti pri potoki avto od maloga Tonija. Toni pa drugi so se špilali s Ferijovo nouvo špilo. Tak je bilou, dokeč je nej prišo večer. Odišli so domou na večerđou, po tistom muvjat pa spat.

Nieden si je nej škeu broditi od tistoga, ka se je zgodilo. Pa niške je od toga nej nika senjo. Vevin ji je sram bilou, ka so tak nouri bili, skur kak starejši lidge, steri se vejo koriti pa bojnatu za navaden konjski dr ... Vej pa vejte, na koj si brodim.

Miki Roš

Gledališče v gledališču

Rejtko se človek tak na žmani nasmeje, kak se je tau zgodilo 11. marcüša na premieri Mladoga porabskoga gledališča.

Ideja, da bi mladi Porabci tó špilali, se je »küjala« že

lejt že špilajo mali senički lutkari, gledališka družina Nindrik-indrik de letos 10 lejnt stara, peto leto pripravla svoje predstave števanovska gledališka skupina Veseli pajdaši. Špilajo mlaj-

no delati z mladimi gimnazijci monoštrske gimnazije. Letos so pripravili igro z naslovom »Gledališče v gledališču« (Szinház a színházban). Kak že naslov tó kaže, mlajši zašpilajo, kak če bi v gledališči eno igro probali. Zvün toga, ka v vlogaj (szerep) pokažejo svoj karakter,

občutkom nüco domanjo porabsko rejč pa knjižno slovenščino, tak igro leko razmej vsakši, tisti tó, steri samo porabsko guči pa tisti tó, steri samo knjižno rejč. Če vejmo, ka med tejmi mladimi »igralci« je bole malo takšni, steri ešče gučijo slovenski (je med njimi takšna

pomočnici Eriki Glanz. Zatok je pa potrejbno ejksra pohvaliti. Tau je vózdignila na konci predstave Klara Fodor, sekretarka Zveze Slovencev tó, stera se je zahvalila starišom, ka so svoje mlajše pistili na probe, kakoli, ka dijaki gnesden majo dosta za včenje. Kak je pravla, Zveza vüpa, ka so mlajši od toga prvoga uspeha (siker) eške vekšo volau dobili pa do tadala delali. Na konci pa naj naštem menje mlajšov, ka so rejšan vrejndi tau: Kristof Kiss, Agota Holec, Gabor Holec, Laslo Pinter, Anamarija Bedič, Balazš Soš, Erika Dončec, Patricia Scheili.

M.S.

dukši čas. V Porabji se je v zadnji časaj gledališka-lutkovna dejavnost precí razširila.

Več kak dvajsti

ši, špilajo vözraščeni, falila je pa mlada generacija, stera bi leko tau delo tadala pelala. Tau »lüknjo« je vpamet vzejo Miki Roš, režiser iz Murske Sobotne. S finančno pomočjo Ministrstva za kulturo iz Ljubljane je lani zač-

je dosti smejšni situacij tó. Eden je boječí, drugi smejšen, tretji najgeri, štrta zalüblena, zatok ne živi na toj zemli... Režiser, steri je napisto tó igro, je s posrečenim

dekla tó, stera je čüsta Vogrínka pa se slovenski vči), moramo priznati, ka je za tau predstavo trbelo dosti delati. Tak mlajšom, kak režiseri Mikini pa njegovj

MLAŠEČI

KAUT

Tabor na Rogli

BARBARA: Na gimnaziji so me obvestili, da lahko gremo od 24. februarja do 1. marca smučat na Roglo. Jaz sem se spet prijavila pri učitelju. Zdaj že drugič. Zame je smučanje res lep šport, zato ga moram vaditi vsako leto.

Vsak dan smo imeli od 9. do 12.30 in od 14. do 16. ure smučarske vaje. Oskrba je bila zelo dobra. Dobili smo zajtrk, kosilo in večerjo. Počutila sem se zelo dobro in sem zelo vesela, da sem lahko preživela lepe dneve na Rogli. Rada bi se zahvalila Ministrstvu za šolstvo in šport v Sloveniji, da so nam to omogočili.

AGICA IN KATJA: V četrtek, 24. februarja, smo se ob os-

mih zjutraj z avtobusom odpeljali na Roglo. Gimnazijci smo bili skupaj z osnovnošolci iz šole I. Szechenyija. Popoldne smo že bili na cilju. Prenocišče smo imeli blizu smučišča. Jaz (Agi) sem se že drugič udeležila šole smučanja. Že prvi dan smo lahko smučali, toda samo na otroški smučarski prostori.

Vsak dan je bil skoraj enak. Hrana ni bila preveč okusna. Vstali smo ob sedmih, potem smo šli zajtrkovat. Ob desetih smo že morali biti na smučišču. Dvakrat smo lahko šli plavat v bazen. Pri restavraciji je bila steza za bob. Skupaj sva šli tja. Bilo nama je zelo všeč. V ponedeljek smo imeli tekmovanje, vsak se je smu-

čal tako, kakor je znal. Zvečer je bil disko. Ko smo se v torek peljali domov, smo se na avtobusu pogovarjali o uspehih. Bila sem (Agi) na tretjem mestu in sem dobila bronasto medaljo. To je lep spomin zame in tudi za moje prijateljice. Na splošno nama je bilo zelo všeč.

HAJNALKA, RENATA IN TAMARA:

Na Roglo smo se odpeljali v četrtek zjutraj. Spremljali so nas učitelji telovadbe. Med potjo smo imeli postanke v Murski Soboti. Po prihodu so nas peljali v naselje. Po majhnih nesporazumih smo se končno dogovorili, kdo bo kje spal. Že prvi dan smo šli smučat. Drugi dan smo se zbudili že ob sedmih. Popoldne od desetih do dvanajstih so nas učili smučati. Potem je bilo kosilo, ki nam ni bilo preveč všeč. Vsak dan smo dobili skoraj enake jedi. Meso v omaki s prilogo in solato. Popoldne smo spet smučali. Zvečer smo se zbrali, poslušali glasbo, kartali, fantje so igrali nogomet na hodnikih. Ostale dneve smo preživeli podobno. Na Rogli je bilo veliko ljudi - posebej Madžarov. Madžarska govorica se je slišala vsepovsod. Vreme je

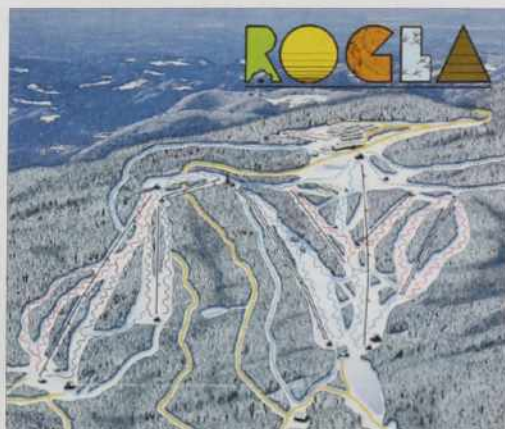
bilo muhasto. Ali je snežilo ali je pihal veter, včasih oboje hkrati. Zadnja dva dneva sta bila najlepša. Sončno je bilo in ne preveč mrzlo. Peljali smo se z bobom, veselili smo se v disku in pri kosilu smo za desert dobili sladoleđ.

KADOŠA: Na Rogli mi je bilo zelo všeč. Zimska narava je bila čudovita.

Tudi smučanje je bilo dobro. Najprej je bilo nenavadno čutili na nogah smučiči, ki so bile pripete k čevljem. Smučanje se, po mojem, razlikuje od drugih zimskih športov, sa-

mo zaviranje je drugačno - če se nakloniš desno, greš levo in obratno.

Zelo mrzlo je bilo. Sijalo je sonce, toda bilo je -10°C. Včasih je snežilo. Enkrat smo se peljali z bobom. Bilo je zelo veselo. Spat smo šli ponavadi ob dveh ponočih, potem smo se naskrivaj tihotapili iz ene sobe v drugo. Zadnji večer smo bili v disku, kjer smo se zabavali do dvanajstih ponoči. Počutil sem se zelo dobro.

ZA SMEJ...

Štraf

Laci je takši pojev, ka se nigdar ne zanesse, vse vópovej, ka misli. Etognauk je z biciklinom nikam úšo pa gda je do krčme prišo, je malo nut staupo. Tam je najšo svojga padaša, Jožina, no pa te sta malo pila. Gda je Laci znauvič na biciklin vseo, ga je stavo eden policaj, zatok ka je od špricerov ta pa nazaj vujo. Policaj ga spitava, ške ga poštrafati, Laci pa vejga Bauk kakše grdosti vkúp zguči policaji. Za toga volo so ga pa pred notaroša postavili, steri ga je poštrafo za 5 gezero forintov. Notaroš zdaj etak pita Lacina: »Eške skete kaj povedati?« Laci pa: »Škem ali neškem, bola nika nemo gučo, zatok, ka de me tau pa dosta koštalo.«

Pes

Gusti je že telko star, ka je v penzijo prišo. Kaj si je nej vedo značiti, zatok si je pa edno-

ga psa kúpo pa samo tomi živo. Etognauk se je valo svojmi padaši, Kalmani: »Vejš, Kalman, nišče nejma tak čednoga psa kak ga ge mam.« Kalman pa: »Samo takšo ne guči. Ka pa te pes vej?« Gusti pa: »Ka vej, ka vej? Povejmo, vsakši zranjek mi pri-nese novine.« Kalman pa: »No pa te?« Gusti pa: »No pa te, no pa te! Moraš vedeti, ka sam ge novine ranč nej naprej plačo.«

Kak je tau leko?

Janci pa Vince sta sodake slúžila, dobriva padaša sta. Lani je trno vraučé bilau pa po večeraj so ji komari, sumiči strašno ščipali. Zdaj si etak pripovejdata: »Ti, Janci,« pravi Vin-ce. »Kak je tau, ka našoga prednjoga nika ne mautijo tej komarge?« Zmeron spi pa ma je vrag nej. Janci pa: »Vejš, tau je tak, ka se naš predjen vsakši den strašno naceca. Tačas ka je pijan, ne čüti, če ga grzejo. Sledkar se pa od njegve krvi komarge zapojijo pa ga te več ne morejo griziti.«

Ključ pa cigar

Vili sploj rad pidje, velki lum-paš je. Etognauk se je tu fejest nacuko pa je samo prauto zranka domau caplau. Gda je do svojga rama pa do vrat prišo, je začno vrata operati pa v ključavnico je nej ključ, liki na polonja ta skadeni cigar nut tisko. Tau se ma je pa nikak nej stelo priškatati. Te je fejest začno gledati pau cigara. Etak je gučo sam sebi: »Ge sam pa rejsan malo pijan. Cejlo nauč sam namesto cigara ključ kadijo zdaj ga pa kumaj polonje geste.«

Dež

Etognauk je mali Lorenc nika odo po Somboteli, te se je pa gnauk samo tak začno dež lejvati, ka je kaj nej vedo. Pa je na autobusni postaji, gde je svoj bus čako, ednomi možaki pod drženco stano. Mali Lorenc zdaj etak pita možakara: »Pri vas vsigdar dež dé?« Možak pa etak: »Nej vsigdar. V zimi sneji dé.«

Vtrglivi psauvje

Pištak pa Karči sta si sauseda. Etognauk si od toga pripovejdata, kak so vtrglivi njigvi psauvje. Pištak etak guči: »Vejš, Karči, takšo si ti nej vido. Moj pes je takši manjak, ka če si gnauk gde taleže, za cejli svejti eške gesti ne stane gor.« Karči pa zdaj etak pravi: »Tau je nikaney. Moj pes je takši manjak, ka je etognauk nut v grmauvje pa v trnje lego. Trnje ga je pikalo, depa raj je cejli den kavülo, liki bi gor stano z mesta.«

Na kopališči

Etognauk je Zoli na kopališči (strand) bio pa je etak pravo ednomi gospaudi: »Vidite ti-sto gampau tam? Dosta kaj bi vam leko povedo od te ženske.« Ov pa etak pravi: »Glete gampau, ta ženska je moja žena.« Zoli pa zdaj etak: »No, tej moji hirejnji padaši! Kakši laufarge so pa. Tau so mi pa nej prajli.«

I.B.

ZA SMEJ...

Porabje

ČASOPIS SLOVENCEV NA MADŽARSKEM

Izhaja vsak drugi četrtek

Glavna in odgovorna urednica
Marijana Sukić

Naslov uredništva:
H-9970 Monošter,
Gárdonyi G. ul. 1,
p.p. 77,
tel.: 94/380-767
e-mail:

porabje@mail.datanet.hu
ISSN 1218-7062.

Tisk:
SOBOŠKA TISKARNA
SOLIDARNOST D.D.
Arhitekta Novaka 4
9000 Murska Sobota
Slovenija

Časopis izhaja z denarno pomočjo Urada RS za Slovence v zamejstvu in po svetu ter Javnega sklada za narodne in etnične manjšine na Madžarskem.

